

Mire e sorok napvilágot látnak, már megnyitotta VI. Pál pápa a II. Vatikáni Zsinat második ülésszakát, elhangzott irányvonalakat tükröző beszéde, a zsinati atyák pedig már vagy tizedik napja tanácskoznak a Szent Péter kupolája alatt. Az az időbeli eltolódás tehát, amely a cikkek nyomdába adása és megjelenése között szükségszerűen fennforog a folyóiratoknál, érthető módon többrendbeli nehézség elé állít engem is, amikor az eddig érkezett híreket, feltevéseket és vélekedéseket rostálva érzékeltetni szeretném azokat a várakozásokat, amelyekkel elsősorban katolikus részről tekintenek az új pápa zsinati ténykedései s magának a zsinatnak munkája elé. Viszont meg kell próbálkoznom vele, mert ez az a téma, amely valamennyiünket legjobban és legközelebről érdekel.

*

Lorenz Jaeger paderborni érsek, a kinek a zsinat általános előkészítéséről szóló tanulmányával még az első ülésszak előtt részletesen foglalkoztam, minap közzétett írásában arra utal, hogy az elhunyt XXIII. János pápa, aki szerinte „karizmatikus személyiség” volt, minden elemző elmélkedés nélkül, csupán szíve sugallatát követve is tévedhetetlenül megadta a zsinat vezérmotívumát: „Az evangélium változhatatlan igazságát a kor nyelvén úgy kell meghirdetni, hogy a mána-
nak emberei az egyházon belül és kívül felszólítva érezzék magukat a Krisztus mellett való döntésre.”

VI. Pál pápa — állapítja meg Jaeger is — már utóddá történt választása előtt, amikor XXIII. János tevékenységét méltatta, elkötelezte magát annak öröksége mellett, megválasztása után pedig kifejezetten azt mondta, hogy a zsinatot az ő szellemében fogja tovább vinni. Kétségtelen, hogy VI. Pál egészen más egyéniség, a zsinat azonban jó kezekben van nála. Ismeri az egyház egészének gondjait, azokból a hosszú évekből, amelyeket vezető tisztségben töltött el az államtitkárságon; ismeri a Kuria előnyös vonásait és gyöngéit; mindenek előtt pedig tisztában van a modern ipari társadalom lekipásztori problémáival, mert bősé-

ges tapasztalatokat szerzett hozzá a hatalmas milánói egyházmegye kormányzása alatt.

A zsinat első ülésszaka a múlt év december 8-án ért véget, a második ülésszakot pedig most szeptember 29-én kezdték meg. Maga a zsinat azonban — hangsúlyozza Jaeger — nem szakadt meg, mert az egyes zsinati bizottságok — szoros kapcsolatban az állandó központi bizottságokkal — a közben eltelt kilenc hónap alatt is dolgoztak azokon a tervezeteken, az ún. szkémákon, amelyeket a második ülésszakban a zsinati atyák elé terjesztettek. A szkémák így alaposan átdolgozott formákban, némelyek egészen új szövegezésben kerülnek megvitatásra. Az új szkémák összevontabbak, a kevésbé lényeges dolgokat törölték belőlük, a tárgyköröket célszerűbben rendezték, szerkezetük zártabb, s ami a legfontosabb, jobban megfelelnek napjaink szükségleteinek és messzebbmenően számolnak a püspökök javallataival, mint a tavalyiak.

A Herder-kiadásban megjelenő *Der christliche Sonntag* szemleírója VI. Pál pápának a második ülésszak küszöbén tett szervezeti változtatásából arra következtet, hogy a zsinati munka most meggyorsul és eredményesebb lesz. Az első ülésszak ugyanis még a keresés, a kísérletezés ideje volt, aminek megvolt azért a hasznossága is. Ezúttal nagyobb tervszerűséggel folynak majd a tanácskozások, amit az új pápa egyébként még bíboros korában követelményként állított fel. Valószínű a második ülésszakban bizonyos „stílusváltás” is, mert a zsinat a tapogatózások után belép a konstruktív fázisba. Egyik jele ennek, hogy nem, miként várták, a már kész liturgiai szkémát fogják elsőként tárgyalni, hanem az egyházzól szólót veszik elő, amely alapvető témája a zsinatnak. Alapvető, mert mint már sokszor megírtuk, 1870-ben az I. Vatikáni Zsinat csak a pápai primátust tárgyalta le, a mostani, folytatásnak számító zsinatnak tehát ki kell azt egészítenie a püspökök kollegialitásáról szóló tanal.

Témákra bontva ezt az egyházzól szóló szkémát, a hírforrások a következőket jelölik meg: a püspökök tiszt-

sége az egyetemes egyház vezetésében, a püspöki konferenciák, az egyházi kormányzat decentralizálása, a katolikus világiak joga, a hívek egyetemes tagsága. Az egyik tartalmi téjekoztatás említi a „pátriárkák státusát” is, amin feltehetően azt kell érteni, hogy a zsinat újból meg akarja erősíteni régi jogaikban a pátriárkákat.

Az egyházzól szóló szkéma egyik nagy érdeklődéssel várt szakasza a világi hívek helyzetéről szól az egyházban. Ezzel hozzák összefüggésbe VI. Pál pápának azt az új rendelkezését, hogy amíg az első ülészakban egyetlen katolikus világi — a francia Jean Guittou — vehetett részt a zsinaton, most nagyobb számban kerüljenek be világiak „hallgató” minőségben. Nemkatolikus lapok is igen jelentős lépésnek tartják ezt az újítást abban az irányban, hogy az egyház „hozzaigazodjék” a jelenhez, amit XXIII. János annyira sürgetett. Az elmúlt századokban az egyház világi hívei — fűzi hozzá magyarázatul *Der christliche Sonntag* — erősen össze voltak fonódva a politikai hatalmakkal, aminek nyomán külön feszültségek támadhattak volna, ha oda engedik őket a zsinatra. Az újkor egyháza tehát bölcsen járt el, amikor — akárcsak a konklávéről — a zsinatról is kizárta a világiakat. Mint-hogy azonban ma már az államok szekularizálódása folytán elesett ez a politikai mozzanat, nem merülhet fel súlyosabb aggály a világiak szabadabb és dinamikusabb tevékenységével szemben. Az utóbbi évtizedekben egyébként is szorosabb és bizalommal teljesebb együttműködés alakult ki egyfelől a papság és a hierarchia, másfelől a világiak között. A világi „hallgatók” alkalmasint a nemzetközi jelentőségű katolikus szervezetek képviselőiből fognak kikerülni. Valószínű, hogy helyzetük nagyjában az lesz, mint a zsinati teológus szakértőké: nem szólalhatnak fel az üléseken, de az illetékes zsinati szervek útján kifejezésre juttathatják nézeteiket és szükséghez képest a bizottságokban is meghallgatják őket,

André Vimeux, a Témoignage Chrétien római tudósítója is úgy gondolja, hogy VI. Pál pápa lényeges szerepet fog vinni a zsinaton. XXIII. János engedte, hogy a zsinat maga keressen utakat, s igen ritkán avatkozott közbe. Ebből bizonyos lassúság, sőt némi

anarchia támadt a munkamenetben, amit VI. Pál még mint bíboros erősen kifogásolt. Logikusan várható tehát, hogy az új pápa a kinevezett négy delegátusa útján közvetlenebbül szabja meg a viták rendjét. Sajnálatos lenne persze — jegyzi meg Vimeux —, ha ez kedvezőtlenül befolyásolná a viták szabadságát, annál is inkább, mert a zsinati atyák, akiknek tavaly először volt részük ilyesmiben, igen meg voltak elégedve vele.

Köztudomású, hogy az eredetileg kerekén 70 szkémát már XXIII. János pápa 20-ra csökkentette. Vimeux szerint talán még az egyházzól szóló szkémánál is nagyobb érdeklődés fordul a még kidolgozás alatt álló 17-es szkéma felé, amely a katolikus egyház és a modern világ viszonyát fogja tárgyalni. Vimeux úgy értesült, hogy ezt a szkémát valójában csak a harmadik ülészak fogja megvitatni, amelyet valószínűen a jövő év tavaszára hívnak össze. Közbevetőleg már most megjegyzem, hogy általában számításnak a zsinatnak egy harmadik, sőt esetleg negyedik ülészakára is.

A Témoignage Chrétien külön cikkben is foglalkozik a 17-es szkémával. Hivatkozik arra a tájékoztatásra, amelyet Jean Villot lyoni koadjutor-érsek, a zsinat helyettes főtáskára nyújtott. Ez a tervezet szövegi le majd azokat az elveket és körvonalazza azokat az akciákat, amelyek alapján, illetve révén az egyház elő kívánja mozzatani az egész emberi közösség javát. Voltaképpen ez lesz az a szkéma, amely a dialógust indítja meg az egyház és a világ között. Mint emlékeztet, *Suenens* bíboros tavaly decemberben azt ajánlotta a zsinatnak, hogy az egyházat illetően két részből álló szkémát készítsenek: 1. az egyház „ab intra” (vagyis párbeszéd önmagával) és 2. az egyház „ab extra” (vagyis párbeszéd a világgal). A 17-es szkéma most valamelyest ennek a tervezetnek második részét képviseli. Szó lesz benne a háborúról, a nemzetközi békéről, az atomfegyverekről, a szociális igazságosságról, a népszaporodás okozta nehézségekről, egyes népek éhezéséről, az emberi méltóságról, a szabadságról és a kultúráról.

A kérdések bonyolultsága szinte kizárja, hogy a szkéma már a második ülészakban megvitatásra kerüljön, nem lehetetlen azonban, hogy egyes

kérdések már most szerepelni fognak esetleges külön üzenetekben, amelyeket a zsinat az emberiséghez intéz.

*

A második ülészak mögé szinte háttérter állítanak azok a megfigyelések és benyomások, amelyeket az *Études* jólismert római tudósítója, a jezsuita *Robert Rouquette* szerzett a konklávé idején és a pápaválasztást követő első napokban. Ezúttal is tanulmányos írás az övé, s hogy csak most szólhatok róla, annak oka, hogy az *Études* nyomdája a nyári szabadságolás miatt augusztusban zárva volt, s így a júliusban szedésre adott cikk is csak a folyóirat szeptemberi számában jelenhetett meg.

„XXIII. János halálának másnapján siettünk kifejezni még a *Témoignage Chrétien* június 7-i számában azt a félelmünket — írja *Rouquette* —, hogy amennyiben XXIII. János művét nem folytatnák, mérhetetlen csalódás töltene el a nem-katolikusokat, a jóakarú embereket, a katolikus világiak zömét. Amikor azután Rómába érkezünk, a konklávé előestéjén, megállapítottuk, hogy azok a római barátaink, akik hűségesek XXIII. János szelleméhez, osztják félelmeinket és peszsimizmusunkat.”

Lehetségesnek, sőt valószínűnek látszott — miután a zsinat eléggé megvilágította a Szent Kollégium tagjainak beállítottságát —, hogy a XXIII. János ösztönzéseivel szemben kialakult erős ellenzék könnyen eléri a konklávéban a szavazatok több mint egyharmadát, amivel azután hosszan kihúzhatja a választást. Ilyen körülmények között nem látszott kizártnak, hogy elkerülhetetlen lesz a kompromisszum és a bíborosok szavazatai végül is egy jellegtebb személyiségre fognak összpontosulni.

A szokásos latin beszéd, a „*de eligendo pontifice*”, amelyet a konklávé megnyitását megelőző mise alatt a „latin levelek titkára”, *Tondini* tartott, tápot adott ennek a pesszimizmusnak. Amikor a szónok a bíborosok elé festette, hogy milyennek kellene lennie a jövő pápának, a dicséret csiszolt formuláival alig leplezett nyilvános bírálatot gyakorolt XXIII. János pápasága fölött. Az elhunyt pápa derűlátására célozva azt emelte ki *Tondini*, hogy mennyire hiányzott

minden vallási és erkölcsi mozzanat abból a lelkesedésből, amellyel XXIII. János békeüzenetét fogadták. János pápáról köztudott — írja *Rouquette* —, ahelyett, hogy csupa kárhözváltással élt volna a katolikus szempontból tévedések irányában, amelyekre nagyon is jól ismert, inkább azon fáradozott, hogy az egyház a párbeszédre való készség pozitív magatartását tanúsítsa a modern világ felé. *Tondini* viszont a jelenkori szcientizmus, materializmus és relativizmus ama tételeit sarkította ki, amelyek ellentétesek a katolikus tanítással. Azt állította, hogy a népek közti kapcsolatok ma még a gyűlöleten és erőszakon alapulnak. Elismerte ugyan, hogy a katolikus világ a zsinat folytatását kívánja, félreérthetetlenül sugallta azonban, hogy a felvetődött kérdéseket ki kell érlelni, mielőtt a zsinat újból felvenné munkáját. Beszélt arról is, hogy az elszakadt testvéreknek „vissza kell térniök Krisztus egyházába, ha biztosítani kívánják örök üdvösségüket”. Reményét fejezte ki, hogy az új pápában meglesz a szeretet, de elsősorban a bölcsességet óhajtotta tőle, hogy kivédje az „ellenfelek” fondorlatait. „különösen, ha azok eszmei kelepcékben rejtőznek”; kívánta továbbá „a lelki erősséget és szilárdságot a katolikus dogmák nyílt hirdetésében”, elvetését a „mérsekelt” döntéseknek. Akik a beszéd hivatalos olasz fordítását végezték — jegyzi meg *Rouquette* —, maguk is megjedtek az utolsó résztől, s el is hagyták azt.

„Olvasva a beszédet, mindjárt azt kérdeztük magunktól — folytatja *Rouquette* —, vajon nem a kuriai bíborosoknak, tehát a Szent Kollégium többségének állásfoglalását tolmácsolja-e? Megtudtuk azután, hogy csupán a szónok saját elgondolásait fejezte ki. *Tondini* csak három bíborosnak mutatta be előzetesen beszédét: *Tisserant*, *Cerejeira* és *Ottaviani* bíborosoknak, akik közül *Tisserant* határozott helytelenítést nyilvánította. A beszéd alatt a Szent Kollégium több tagjának arcán kiütközött a csodálkozás, többen pedig a szertartásról kijövet nyíltan kifejezésre juttatták helytelenítésüket.”

A konklávé eredménye mindenestre bebizonyította, hogy a bíborosi kollégium nem követte *Tondini* túlságosan negatív tanácsait. Ami azután a

konklavé lefolyását illeti, maga Rouquette is a legellentmondóbb „értésüléseket” gyűjthette össze „egészen komoly forrásokból”. Bizonyosra vehető azonban, hogy legalább öt szavazás volt. Ebből következik, hogy aránylag hosszú időn át eléggé erős ellenzék mutatkozott, ami nem is lephet meg minket. Bárhogy történt azonban, Montini bíboros megválasztását fellélegzéssel fogadták XXIII. János római hívei. Ugyanakkor nem titkolták csalódásukat azok, akik többé vagy kevésbé nyíltan az elhunyt pápa ellenzékéhez tartoznak. Akkor még emlékeztek, hogy az új pápa legalább is olyan államtitkárt választ, aki az ő pártjukon van, ám ebben is csalódnok kellett, mert VI. Pál megerősítette tisztességben azt a Cicognani bíborost, aki XXIII. János indokolt bizalmát bírta.

Noha már a zsinaton is kirajzolódtott két irányzat, Rouquette szerint nem helyes a „konzervatív” és a „progresszív” megjelölést alkalmazni rájuk. A „progresszív” szónak — úgy mond — olyan politikai színe van, ami többnyire idegen azokról, akikkel szemben használnák. Ugyanígy pontatlan a „konzervatív” szó is, hiszen gyakran tapasztalhatjuk, hogy konzervatívnak elkönnyvelt zsinati atyák egészen újszerű állásfoglalásoknak is védelmére kelnek. A „bal” és a „jobb” szárny kifejezés nyilvánvalóan még rosszabb. Valójában arról van szó, hogy az atyák egy része a pasztorális korszerűsödést, az „aggiornamentót” követeli, másik része hasznatlannak, alkalmatlannak, sőt veszedelmesnek ítéli azt. Új jelzőket kellene tehát fagyni: „aggiornamentista” és „antiaggiornamentista”. Még pontosabb lenne, ha „johannistákról” és „antijohannistákról” beszélnénk. Mindezek azonban meglehetősen erőltetett jelzők, s Rouquette így jobb híján azt ajánlja, hogy „reformistákat” és „antireformistákat” különböztessünk meg, azzal a hozzáfűzéssel, hogy a reform az egyházban sohasem érintheti a hit lényegét. Annál is inkább, helyesnek tartaná ezt, mert a zsinattal kapcsolatban Montini bíboros maga is gyakran használta a „reform” szót.

Okatlan és naív dolog lenne azonban magát VI. Pált egy eleve megfogalmazott kategóriába sorolni. Abban ugyanis mindenki megegyezik, hogy az új pápa kivételes intelligenciával

bír. Az ilyen intelligencia pedig mindig képes arra, hogy megbírálja a saját állásfoglalásait is, eléggé tisztán lát ahhoz, hogy észrevegye, mi a helyes az övéivel ellentétes állásfoglalásokban, s eléggé ura önmagának, hogy csökkonyóségtől mentesen folytatólagos állásfoglalásokra jusson, amelyek egymást igazítják helyre. A finom egyensúlyozás játéka ez, amely olykor megzavarja a túlságosan geometrikus szellemeket. Másrészt ez az éles és rugalmas értelem kizárja, hogy VI. Pál egyszerűen valami langyos középút embere legyen. Teljesen valószínűtlen azonban az afajta látványos visszahajlások, amelyeket a *Le Monde* június 30-i számában Jacques Coudet jövendölt, amikor számításba vette új *Syllabus* megjelenését.

Egyelőre érjük be tehát annak leszögezésével — írja Rouquette —, hogy pápaságának legelső ténykedéseiben VI. Pál erősen kifejezésre juttatta azt az akaratát, hogy folytatni kívánja XXIII. János művét és az általa elindított mozgalmat. Szinte közhelyes ugyanakkor emlékeztetni arra, hogy a két pápa lélektanilag teljesen különböző.

A zsinat első ülészakájában, mint tudjuk, Montini bíboros fölöttébb tartózkodó volt. Csupán kétszer beszélt, október 22-én a liturgiáról és december 5-én az egyházzól szóló vitában. „Azt mondták, hogy XXIII. János tanácsára történt ez — írja Rouquette. — Semmi módunk ennek a feltevések ellenőrzésére, bármennyire tetszetős egyébként. Több, bizalmat érdemlő, tanú kijelentette azonban előttem, hogy Montini bíboros javaslatai, amelyek az előkészítés során beküldött, szinte profétikus módon elébe végtak bizonyos nagy irányzatoknak, amelyek a zsinaton kibontakoztak: az ökumén dialógus szelleme, a liturgia pasztorális alakítása, az élő nyelvek széleskörű alkalmazása a liturgiában, az egyéni és kollektív püspöki intézmény teljes értékének érvényesítése (a milánói érsek javasolta, hogy országos és tartományi zsinatok vezessék be az egyetemes zsinat munkáját), a központi igazgatás nemzetköziesítése, nyugalombavonulási életkor megállapítása a lelkipásztori szolgálatban, szegénység szelleme, egyszerűség a külsőségekben, stb.” Azoknak a leveleknek tartalmából, amelyekben Montini bíboros a

zsinat első ülészakájában a zsinati munkáról tájékoztatta egyházmegyéjét, Rouquette elsősorban ezeket a tételeket emeli ki: a zsinat célja közelebb hozni az egyházat Krisztushoz, jobban meghatározni a püspöki tiszttség funkcióját és természetét együttműködésében a római pápával, a katolikus világiak papságának természete; a zsinatnak érintkezésbe kell lépnie a világgal, meg kell mutatnia, hogy a békét és az emberiség igazi javát keresi.

Mindezekkel a kérdésekkel kapcsolatban igen érdekes Rouquettenak az az utalása, hogy milyen behatóan és alaposan ismeri az új pápa a jelenkori teológiai irodalmat. Akiiket leveleiben bőségesen idéz: *Lubac, Congar, Guardini, Hasseveldt, Dejaifve, Küng, Colson, Aubert, Philips, Dumont, Jaeger, Journal, sőt Lombardi*. Figyelemre méltó — teszi hozzá Rouquette —, hogy a francia teológusok messze nagyobb számban szerepelnek az idézettek között, mint a más nemzetiségűek.

Emlékezetes, hogy az első ülészak vége felé, amikor engesztelhetetlenül ütköztek az ellentétes nézetek, *Suenens* bíboros javasolta, hogy a szké-mákat teljesen dolgozzák át és úgy terjesszék majd a második ülészak elé. *Montini* bíboros december 5-i beszédében teljes csatlakozását fejezte ki *Suenens* javaslatához.

VI. Pál a megválasztása után tett nyilatkozatai szerint négy uralkodó programpontra tűzött pápasága elé:

1. Haladéktalanul felvenni újból a zsinat munkálatait. Különös figyelmet érdemel itt a pápa szövegezése. Kijelenti, hogy „egész pápasága a zsinatnak lesz szentelve”. Tekintve VI. Pál életkorát, hosszú pápaságra számíthat, úgy látszik tehát — írja Rouquette — az a szándéka, hogy állandósult formában szoros együttműködést létesítsen az egyház központi kormányzata és az egyetemes püspöki kollégium között, akár úgy, hogy egymást követően új zsinatokat hív össze, akár úgy, hogy intézményes kapcsolatot teremtsen a Vatikán és a katolikus világ között.

2. Tovább haladni az ökuménikus „párbeszéd” útján. Cél az összes keresztények „reintegrációja”.

3. Folytatni a dialógust a modern világgal, amit elődje megkezdett. So-

kaknak feltűnt — jegyzi meg itt Rouquette —, hogy az új pápa semmi világos utalást sem tett a Kelettel való eszmecsereére. Megelégedett annak hangzatosításával, hogy a Szentszék politikai semlegességét tanúsít, „fölébe emelkedve mindazoknak a vitáknak, amelyek oly gyakran megmérgezik az államok közti kapcsolatokat”. Nem tett viszont semmi olyan lépést — emeli ki hangsúlyosan Rouquette —, amely lebontaná a hidakat, amelyeknek építését XXIII. János kezdte meg.

4. Állhatatosan képviselni a katolikus doktrínát. Koronázási beszédében mondta VI. Pál: „Meg fogjuk védeni az egyházat a doktrinális és erkölcsi tévedésektől, amelyek határain belül és kívül fenyegetik épségét és eltakarják szépségét.”

*

Tekintve a sok panaszt, amely a zsinati sajtószolgálatra vonatkozóan az első ülészakban felmerült, most ez a probléma is természetesen előtérbe lépett. Igen figyelemreméltó előadást tartott erről *Laurentius Klein* trieri apát.

A katolikus sajtószolgálat egyik legfontosabb célja — úgymond — az olvasók aktiválása által közvéleményt teremteni. Oda kell hatni, hogy a gondolkodó katolikusok az egész világon saját véleményét is formáljanak a zsinaton történekről. A sajtó másik nagy feladata mindannak jó és helyes kommentálása, ami a Szent Péter székesegyházban végbemegy. A kommentárok első faja az egyszerű kommentár, amelyet „kommentár nélküli kommentárnak” is nevezhetnénk. Rövid betekintés abba a tárgykörbe, amelyre a különböző hírek vonatkoznak. Megvilágítása azoknak a nézeteknek, amelyek egy és ugyanarról a dologról elhangzanak, hogy így az olvasó összehasonlítás útján saját álláspontjára jusson. A másik fajta a kronológiai kommentár, amelynek az a feladata, hogy a hírek tömegéből az olvasó világos áttekintést nyerjen a zsinat munkájának tényleges menetéről. Azért fontosak ezek a kommentárok, mert csak ezek nyomán válik világossá a fejlődés, amely másképpen rejtve maradna. Magától értetődik, hogy a legmagasabb műfaj a harmadik, a tulajdonképpeni kommentár, amelynek az a hivatása, hogy a sokféle jelentésekből kiemelje a nagy ve-

zető gondolatokat s így láthatóvá tegye a hátteret, amely előtt az események játszódnak. Fő dolog itt a tárgyilagosság és a hozzáértés.

A katolikus sajtónak azonban — húzta alá Klein — van még egy sajátos és egészen nagyszerű feladata, az nevezetesen, hogy közvetlenül elősegítse a zsinat tulajdonképpeni munkáját. Az igazság ugyanis az, hogy az egyház általános tanítóhivatalában minden katolikus hívőnek része és feladata van, s nyilvánvaló, hogy azok a katolikus világiak, akik erre elsősorban hívatottak, éppen az újságírók. Az újságíró, mondhatni, középen áll a külön egyházi tanítóhivatal és a hívek tömege között. Indítások kell, hogy jöjjenek részükről, mind fölfelé, mind lefelé. Ez volta-képpen az igazi párbeszéd az egyházon belül. Nekik kell dialógust folytatniuk mind a katolikus néppel, mind a külön egyházi tanítóhivatallal. A katolikus újságíró rendeltetése, hogy hídepítő legyen a hierarchia és a nép között.

Erre a dialógusra annál is inkább szükség van, mert ha a zsinat nem is parlament, mint ahogy teológusok sürűn rámutattak, mégis parlamentáris jellege van, hiszen különböző irányzatok és törekvések ütköznek meg egymással, kompromisszumok jönnek létre és szavazások történnek. Hiszen ha nem lennének ellenítetek, nem is volna sok értelme a zsinatnak. Termé-

zetes és szükséges, hogy a katolikus újságíró irányt mutasson a vitatott kérdésekben, vagy legalább is segítse a vitás pontok megértését és tisztázását. Erre szolgálnak főképp a szóbeli és írásos interjúk, amelyek során a zsinati atyák a nyilvánosság számára behatóbban megvilágítják a tárgyalta problémákat. Ilyen módon az újságíró közvetlenül hatást gyakorolhat a zsinat munkájára.

A zsinat tudvalevően foglalkozni fog a katolikus világiak helyzetével az egyházban. Köztudomású, hogy ezt a kérdést csak nagyon vonakodva, nem szívesen tárgyalták az előkészítő bizottságokban. Nem is számíthatunk tehát arra, hogy a zsinat ebben a kérdésben valami bátor állásfoglalásra jusson, kivéve, ha a katolikus újságírók ebben a vonatkozásban különösen aktívnak mutatkoznak. Meg is tehetik, hiszen a legtöbb katolikus újságíró független a klérustól. A zsinatra sem a papság küldi ki őket. Éppen tőlük várható tehát, hogy kiküzdjék az egyházban azt a helyet, amely a „laikusokat” megilleti. A katolikus sajtónak eszerint sokkal nagyobb feladata van a zsinaton, mint ahogy azt munkásai talán személyi szerénységéből éreznék. „Nekem meggyőződésem — fejezte be előadását Klein apát —, hogy a legtöbb zsinati atya a legnagyobb fiúvelemmel fogja kísérni írásait és minden megokolt ösztönzést köszönettel fog magáévá tenni.”

A KIS ÚT

Sohasem hittem volna, hogy saját szüleim válnak majd életem egyik legnagyobb problémájává. Családunkban ők a nagyszülők, kik velünk egy lakásban élnek. Lgykor zsembesek, zsörtölődők, mások gyermekeinket kényeztetik, rontják... Egyikük még beteg is, gyakran ágyban fekvő, ápolása külön gondot jelent. Nem akarok véteni a szülőket megillető tisztelet ellen, de néha nagyon nehéznek érzem a velük való együttélést...

Még hosszan idézhetnénk panaszos sorait, melyek napjainknak egyik szinté tipikusnak nevezhető családi problémájával foglalkoznak. Annál inkább feladatunknak tartjuk, hogy — a keresztény szeretet és igazságosság alapján — oly tényekre is felhívjuk figyelmét, amelyek helyesebb felfogásra és magatartásra készíthetnek.

Manapság valóban igen nagyszámú azoknak a családoknak száma, melyeknek otthonában ott találhatjuk az idős nagyszülőket, vagy azoknak legalább egyikét. Hogy az ő munkájuk, közreműködésük nélkül sok-sok család csak nehezen tudna meglegni, ez közismert. Nem egyszer persze az öregséggel bizonyos fokú gyengeség is